

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm00024&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 00024. Ехінококоз

Автори: Heli Siikamäki, Kirsi Skogberg
Редактор оригінального тексту: Jukka Pekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-02-28

Збудник

- Ехінококи відносяться до цестод і є паразитами родини псових.
- Збудником кістозного ехінококозу є *Echinococcus granulosus*, а альвеолярного ехінококозу — *Echinococcus multilocularis*. Додатково було описано ще 6 більш рідкісних видів ехінококів.

Механізм передачі

- Собаки та інші псові (єнотоподібні собаки, вовки, лисиці) є остаточними хазяями ехінококу, а його яйця виділяються з фекаліями тварини.
- Проміжні хазяї (наприклад вівці, північний олень, лось, малі гризуни, а також люди як випадкові хазяї) заражаються під час прийому їжі, що була забруднена калом остаточного хазяїна. Личинки паразита зазвичай переносяться через кишкову стінку в печінку та легені, де вони утворюють гідатидні кісти. Через багато років кіста може досягти розмірів діаметром кілька сантиметрів.
- М'ясо проміжного хазяїна (наприклад північного оленя, лося) не є заразним для людини. Собаки та інші псові можуть заразитися при вживанні інфікованого м'яса, включаючи субпродукти.

Епідеміологія

- Кістозний ехінококоз зустрічається по всьому світу, особливо в районах, де собаки харчуються субпродуктами.
- Альвеолярний ехінококоз зустрічається у північній півкулі, зокрема лисиці та арктичні лисиці виступають основними хазяями, але ними також можуть бути й інші псові. У багатьох країнах Центральної Європи альвеолярний ехінококоз є найпоширенішим паразитарним захворюванням. У Скандинавії ехінококоз тварин зустрічається рідко; повідомляється про спорадичні зараження лисиць у Швеції.

Симптоми

Кістозний ехінококоз

- Кісти не спричиняють жодних симптомів протягом тривалого часу і часто діагностуються випадково, наприклад при ультразвуковому дослідженні печінки. Кіста може бути великою, діаметром більше 10 см.
- Кісти в залежності від місця їх розташування можуть викликати симптоми стиснення; найчастіше це відбувається у печінці або легенях, а також у центральній нервовій системі, кістках тощо.
- Розрив кісти може призвести до анафілактичної реакції або кровохаркання (кіста легені).

Альвеолярний ехінококоз

- У людей зараження *Echinococcus multilocularis* прогресує швидше і лікується важче, ніж кістозний ехінококоз.
- Паразитарні кісти є багатошаровими та мають інвазивний ріст.
- Також інфекція має подібний до злоякісного характер і може, наприклад, утворювати "метастази" в інших органах.

Діагноз

- Діагноз базується на виявленні типових кіст та радіологічній візуалізації (ультразвукове дослідження, рентгенограма органів грудної клітки, КТ або МРТ) у пацієнта з анамнезом можливого зараження.

- Важливою є диференціальна діагностика щодо інших, як правило, більш поширених кістозних захворювань.
- Наявність ехінококових антитіл підтверджує діагноз, але негативний результат його не виключає.
- Препарати кісти, отримані шляхом операції або аспірації можуть бути вивчені в паразитологічній лабораторії. Пункція з паралельним застосуванням альбендазолу (для запобігання розповсюдження) є допустимою процедурою, але рідко використовується без супутньої терапії ПАЗА (див. нижче). Перед отриманням зразка рекомендується консультиватись з паразитологом.
- Дослідження калу на наявність паразитів не має значущості.

Лікування

- Вибір терапевтичного підходу ґрунтується на розмірах, розташуванні та структурі кісти.
- Основні варіанти лікування кістозного ехінококозу включають спостереження без лікування, хіміотерапію альбендазолом (може потребувати спеціальної ліцензії), процедуру ПАЗА [доказ 05313 |D] (пункція та аспірація вмісту кісти із застосуванням альбендазолу під контролем ультразвуку, заповнення гіпертонічним сольовим розчином та повторна аспірація) аспірації через катетер (із застосуванням альбендазолу) або хірургічне висічення інтактної кісти (із застосуванням альбендазолу; слід уникати перфорації кісти).
- На початковому етапі альвеолярного ехінококозу єдина необхідна процедура лікування — повне хірургічне видалення. Задовільних альтернатив не існує, навіть якщо у деяких випадках і повідомляється про переваги альбендазолу.

Профілактика

- Попередження інфікування собак (наприклад, застосування протицистодних препаратів, годування неінфікованими субпродуктами)
- Наложна гігієна харчування, особливо відповідні процедури забою та перевірка м'яса дичини.

Пов'язані ресурси

- Інтернет-ресурси [\[пов'язані|Echinococcosis – Related...\]](#)
- Література [\[пов'язані|Echinococcosis – Related...\]](#)

Джерела інформації

R1. Tamarozzi F, Nicoletti GJ, Neumayr A et al. Acceptance of standardized ultrasound classification, use of albendazole, and long-term follow-up in clinical management of cystic echinococcosis: a systematic review. *Curr Opin Infect Dis* 2014;27(5):425-31. [\[PubMedID|25101556\]](#)

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 05313](#). Aspiration of hepatic hydatid cysts.
Дата оновлення: 2011-04-14
Рівень доказовості: D
Резюме: Evidence is insufficient to support or refute the puncture, aspiration, injection, and re-aspiration (PAIR) method with or without benzimidazole coverage for patients with uncomplicated hepatic hydatid cyst.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm00024   Ключ сортування: 001.091   Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-02-28

Автор(и): Heli Siikamäki/Kirsi Skogberg   Редактор(и): Jukkapekka Jousimaa   Hannu Kyrönseppä/Jukka Heikkinen
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe   Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії

EBM Guidelines   Internal medicine   Infectious diseases   Gastroenterology   Pulmonary diseases

Ключові слова індексу

mesh: Echinococcosis   mesh: Echinococcus   mesh: Echinococcosis, Pulmonary   mesh: Reindeer
mesh: Echinococcus granulosus   mesh: Echinococcus multilocularis   mesh: Canidae   mesh: lung cyst   mesh: Helminthiasis
mesh: Cestoda   mesh: liver cyst   mesh: hydatid cyst   mesh: Deer   mesh: echinococcal antibodies
mesh: Echinococcosis, Hepatic   mesh: Wolves   icpc-2: D96   icpc-2: D97   speciality: Gastroenterology
speciality: Infectious diseases   speciality: Internal medicine   speciality: Pulmonary diseases   icpc-2: R99